

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.:
Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Verenigde Vergadering		Datum bespreking: Woensdag 27 maart 2019 Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Hans Emck
Aanwezigen: Aanwezigen: Dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf, voorzitter) Dhr. H. Pluckel (hoogheemraad) Dhr. J.C.H. Haan (hoogheemraad) Dhr. M. Kastelein (hoogheemraad) Dhr. G.H. von Faber (hoogheemraad) Mw. C. M. van de Wiel (secretaris) Mw. J.C. Boomsma (PvdD) Dhr. J.J. Démoed (CDA) Dhr. H.J. Oostwouder (CDA) Mw. E.J. de Vries (CDA) Dhr. J.J. Bakker (VVD, vanaf 14.20 uur) Dhr. J. Hermans (VVD, vanaf 13.15 uur) Mw. C.H.C. van Steensel-van Hage (VVD) Dhr. E.C. de Meijer (Water Natuurlijk) Mw. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk) Mw. T.O. Fierens (PvdA) Mw. E.P. Veenhoven (PvdA) Dhr. A. van Geest Dhr. N.J.W. Thijssen (AWP) Dhr. R.H. Kerst (CU-SGP) Dhr. N. van der Plas (CU-SGP) Dhr. R.F. Schols (50Plus) Mw. J. Stoop (Natuurterreinen) Dhr. A. Blijleven (A&B) Dhr. D.N.I. Kooij (A&B) Dhr. R.A.P. van der Meer (A&B) Dhr. J. P. de Vries (A&B) Dhr. P.A.M. van der Poel (A&B) Mede aanwezig: Afwezig: mw. M. Bleyie (PvdD), dhr. J.J.J. Langeslag (hoogheemraad), dhr. H.A. Meerman(A&B), dhr. J.W.N. van de Nes (A&B)		Verslag zenden aan:
VERSLAG		ACTIE
1.	Opening en mededelingen De voorzitter opent de vergadering om 15.03 uur en heet iedereen welkom. Hij deelt mee dat mevrouw Bleyie en de heren Langeslag, Van der Meer en Van de Nes zijn verhinderd.	
2.	Spreekrecht Van het spreekrecht wordt geen gebruik gemaakt.	

VERSLAG		ACTIE
3.	Overzicht ingekomen stukken Het overzicht wordt ongewijzigd vastgesteld.	
4.	Onderzoek Geloofsbrieven en toelating nieuwe VV-leden	
4.a	Commissie rapporteert bevindingen De heer Van der Meer leest het proces-verbaal van de commissie voor. De bevindingen van de commissie zijn dat er opmerkingen zijn gemaakt over de onlogische kleur van het stemblad, het regelmatig is voorgekomen dat kiezers geen kandidatenlijst hebben ontvangen en de gecombineerde verkiezingen regelmatig als te druk werden ervaren. Hij somt op aan welke vereisten moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor het lidmaatschap van het AB en DB en welke betrekkingen niet-verenigbaar zijn met de functie. Het proces is rechtmatig verlopen. De commissie heeft vastgesteld dat sommige leden in eerste instantie niet aan alle (administratieve) vereisten voldeden, doordat zij bijvoorbeeld niet alle benodigde formulieren hadden ingeleverd of doordat daarop een handtekening ontbrak. Hij somt op bij welke personen dat het geval was en aan welk artikel dan niet werd voldaan. Deze gebreken zijn alle hersteld. Hij somt op welke activiteiten een lid van het AB en DB niet zijn toegestaan. De commissie stelt voor alle gekozenen toe te laten.	
4.b	VV neemt toelatingsbesluit De voorzitter stelt vast dat de commissie onderzoek geloofsbrieven de stemming rechtmatig heeft bevonden, dat de papieren van de kandidaat-leden in orde zijn en dat niemand ter vergadering over dit onderwerp het woord wenst te voeren. De VV gaat unaniem akkoord met het advies van de commissie.	
5.	Rondvraag Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.	
6.	Afscheid VV-leden De voorzitter deelt mee dat de heer Pluckel afscheid neemt als lid van het AB en lid van het DB blijft. De afgelopen periode was een boeiende periode. Dat kwam door de personele wisselingen – een nieuwe secretaris, een nieuwe dijkgraaf – maar bovenal door de omstandigheden. De klimaatverandering leidt tot verandering van het dagelijkse werk. Het licht van de formatie werpt zijn schaduw vooruit, de Omgevingswet komt eraan. Overheden gaan anders met elkaar om, werken meer samen dan dat zij voor een top-downbenadering kiezen. De grote buitenwereld verwacht een meer op samenwerking gerichte en proactieve houding. Rijnland en de VV hebben de afgelopen vier jaar aan deze ontwikkeling deelgenomen, met de steun en de inzet van de Werkgroep bestuurlijke vernieuwing. Meer inzet op gedeelde kennis en het in aanmerking nemen van alternatieven leidt tot betere besluitvorming. Rijnland is een professionele organisatie en de medewerkers weten elkaar goed te vinden, ook als er verschillen zijn op inhoud. Besluiten worden genomen op basis van kernachtige informatie. Deze VV heeft een succesvolle vier jaar achter de rug. Hij neemt namens Rijnland afscheid van een aantal VV-leden en duo-leden. De heer <i>Van der Kaap</i> vertrekt als duo-lid en komt terug als VV-lid. De heer <i>Van Dijk</i> vertrekt als duo-lid en komt terug als VV-lid. Mevrouw <i>Van Woerden</i> vertrekt als commissielid en treedt toe tot de Provinciale Staten [Hij overhandigt mevrouw Van Woerden een bos bloemen]. De heer <i>Spendel</i> vertrekt als commissielid. Het onderwerp bodemdaling heeft hem gegrepen. [Hij overhandigt de heer Van Spendel een bos bloemen]. De heer <i>Zweers</i> vertrekt als duo-lid. Hij is recent in de pen geklommen om de waarden van de democratie en het waterschap te verdedigen. [Hij overhandigt de heer Zweers een bos bloemen]. De heer <i>Van den Berg</i> vertrekt als duo-lid. Hij heeft veel inzet getoond, in de commissie en door het organiseren van de Rijnlandrun	

VERSLAG	ACTIE
[Hij overhandigt de heer Van den Berg een bos bloemen]. Een aantal vertrekkende leden is niet aanwezig. Hij zal op een ander moment afscheid nemen van mevrouw <i>Bleyie</i>, de heer <i>Meerman</i> en de heer <i>Van de Nes</i>. Hij neemt afscheid van de volgende VV-leden. Het was niet de persoonlijke keus van de heer <i>Bakker</i> om afscheid te nemen. Dat hij tevens raadslid in Wassenaar is, bleek uit zijn belangstelling voor lokale onderwerpen. Hij is op en top een heer, keuvelt graag over nieuw gevonden recepten en is voorzitter van de commissie VW. Vermeldenswaardig is dat die vergaderingen onder zijn strakke en toch soepele leiding nooit te laat afliepen. In het vergaderschema werd daar gebruik van gemaakt door zijn vergaderingen tussen de andere twee in te plannen. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Bakker een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd.] De heer <i>Kooij</i> was vier jaar lang lid van de commissie BOD, maar eigenlijk zat hij in de commissie Geld. Een man uit de financiële sector, die onder meer werkzaam is geweest bij KPMG, Rabo, Van Lanschot, MeesPierson en Binck Bank. Deze deskundigheid bleek uit zijn heldere analyses van de stukken van het DB en zijn stellingname ten opzichte van clusterkredieten. Hij was kritisch en volhardend; hij wilde dan wel zwichten voor de meerderheid, maar, diep in zijn hart ... Transparantie en inzichtelijkheid stonden bij hem voorop. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Kooij een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd.] De heer <i>Oostwouder</i> was lid van de commissie VW. In zijn bijdragen kwam altijd naar voren dat de mensen in dit huis het liefst op basis van kennis, kunde en ervaring zouden moeten spreken. Hij heeft zelf 25 jaar ervaring opgedaan in zijn eigen bedrijf en heeft die zaken daarin ruimschoots opgedaan. Hij is actief binnen de gemeente Haarlemmermeer als fractie-assistent. Bijzonder is dat hij tijdens de VV-excursie in zijn eigen vertrouwde omgeving als TOM TOM diende voor de buschauffeur. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Oostwouder een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd.] Mevrouw <i>Veenhoven</i> Mevrouw Veenhoven was lid van de commissie VW. Zij gaf verstandig advies; vaak klonken in haar bijdragen haar ervaring met Rijnland en haar brede ambtelijke ervaring door. Zij relativeerde de zaken regelmatig: werken in het bestuur van een hoogheemraadschap is hartstikke leuk, maar laten we er nou niet té moeilijk over doen. Zij hield een gloedvol betoog over het belang van agrarisch ondernemen voor Rijnland. Spreker bedankt haar voor haar inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt mevrouw Veenhoven een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin haar naam en de periode waarin zij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd.] Mevrouw <i>De Vries</i> Mevrouw De Vries is al sinds 2009 van de VV binnen Rijnland, destijds de eerste lichting. Zij was zeer actief, zowel als lid van de commissie VW als van de commissie VGW. Zij had de kwaliteit om symbolische dingen belangrijk te maken. Hij noemt Spaarndam als voorbeeld. Zij heeft veel bereikt door amendementen in te dienen en aangenomen te krijgen. Spreker bedankt haar voor haar inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt mevrouw De Vries een bos bloemen, de beker met het wapen van Rijnland, waarin haar naam en de periode waarin zij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd en een zilveren penning.]	

VERSLAG	ACTIE
De heer <i>Thijssen</i> is langer dan tien jaar voor het waterschap actief geweest: van 2005 tot 2009 en van 2011 tot heden. Het is overduidelijk dat hij een technische achtergrond heeft. Hij heeft een duidelijke eigen mening maar weet zaken ook te relativiseren. Hij is een periode voorzitter van AWP geweest en uitte regelmatig kritiek omdat de gegevens op de website incompleet waren. Dat typeert hem: als het kan, moet het beter. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Thijssen een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd en een zilveren penning.] De heer <i>Van der Meer</i> is een van de drie fractievoorzitters die afscheid nemen. Dat is een bijzondere baan: iedereen zeurt aan je hoofd, iedereen wil van alles van je, en VV-leden zijn natuurlijk allemaal héél gemakkelijke types. Hij heeft dat bijna tien jaar gedaan en is een echte Leidse jurist: het moet niet alleen juist zijn, maar het moet ook kloppen. Hij heeft een passie voor taal en levert vaak een inhoudelijke bijdrage. Dat draagt bij aan de kwaliteit van en het draagvlak voor de besluiten die worden genomen, en dat is wat hem intrinsiek motiveert. Hij was in de VV een gezaghebbend persoon. Hij concentreert zich nu op zijn eigen werk, waarvoor hij door heel Nederland reist. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Van der Meer een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd en een zilveren penning.] De heer <i>Kerst</i> is fractievoorzitter van de ChristenUnie-SGP. Hij heeft meer gedaan. Hij was lid van de commissie BOD, lid van de Rekenkamercommissie in de periode 2009-2017. Hij maakte zich vooral sterk voor de bestuurlijke integriteit en het belang van de Rekenkamercommissie – niet als instituut, maar voor de waarde die zij vertegenwoordigt. Hij heeft veel gedaan op het gebied van het risicomanagement en is een aimabel mens. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer Kerst een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd en een zilveren penning.] De heer <i>De Meijer</i> vertegenwoordigt de overtreffende trap. Hij is 16 jaar lang betrokken geweest bij het hoogheemraadschap, van juni 1999 tot 20 januari 2009 en van maart 2013 tot heden. De kennis die hij deelde, was mede gebaseerd op zijn professionele verleden. Hij heeft nog een afspraak met spreker staan om door te spreken over het lastige onderwerp waterschapsbelastingen. Hij snapt het tenminste, dus dat wordt een vruchtbaar gesprek. Hij heeft aangekondigd dat hij nog een keer als inspreker terugkomt in een commissievergadering om wijze woorden met het schap te delen. Hij was voorzitter van de commissie BOD, rustig, gedegen. Hij verzaakte nooit, behalve de laatste keer, met een wel heel goed excuus. We zijn daar allemaal enorm van geschrokken – we waren eigenlijk bang dat hij te vroeg terug zou komen, maar naar eigen zeggen is er niets meer met hem aan de hand. Iedereen zal zijn wijsheid, kennis en kunde missen, en ook zijn eigenwijsheid. Spreker bedankt hem voor zijn inzet voor het waterschap. [De voorzitter overhandigt de heer De Meijer een bos bloemen en de beker met het wapen van Rijnland, waarin zijn naam en de periode waarin hij actief is geweest voor het hoogheemraadschap staan gegraveerd en een zilveren penning.] De heer Bakker feliciteert de VVD met het behaalde verkiezingsresultaat. De afgelopen vier jaar voelde hij zich als een vis in het water in het hoogheemraadschap. Hij heeft even overwogen om zich op te geven als vervanger van de club van de heer Von Faber, maar heeft daar toch maar van afgezien. Hij neemt met enige weemoed afscheid; het deed hem denken aan het boek van Couperus 'Van oude mensen, de dingen, die voorbijgaan', maar gelukkig gaat men in deze VV beter met elkaar om dan in dat boek. Hij heeft de VV ervaren als betrokken, open en constructief. In de commissie lieten de leden elkaar uitpraten, men weidde zelden uit en het was een plezier om daarvan voorzitter te zijn. Hij bedankt mevrouw Verhagen voor de uitstekende en professionele ondersteuning. Hij bedankt zijn fractiegenoten, die ervoor zorgden dat de sfeer in de fractie goed bleef en die luisterden	

VERSLAG	ACTIE
naar betogen die niet altijd de gebruikelijke wegen volgden. Hij bedankt de heer Langeslag, met wie hij als woordvoerder peilbesluiten vaak de degens kruiste, niet alleen over Valkenburg, maar ook over de bootjesvaarders in Reeuwijk, die door het hogere peil niet meer onder de brug door konden. Uiteindelijk zijn zelfs die bootjesbezitters tevreden naar huis gegaan. Hij wenst Sjaak beterschap en hoopt dat hij snel weer in staat is om zijn taak als hoogheemraad te vervullen. Hij bedankt de leden van D&H en andere leden van Rijnland voor al het werk dat zij hebben verzet. Rijnland is een prachtige en professionele organisatie aan wie hij de zorg voor schoon water en droge voeten toevertrouwt. Als laatste bedankt hij zijn vrouw, die hem altijd steunde. De heer Kooij bedankt de dijkgraaf voor zijn prachtige woorden, die zich heeft verdiept in de achtergrond van de leden. Hij bedankt de mensen die op de achtergrond opereren, op de eerste plaats de notulisten, die eigenlijk foutloze producten leveren. In dat kader bedankt hij ook de heer Van Geen, die de notulen maakt van de werkgroep Vernieuwend besturen. Die vergaderingen willen nog weleens chaotisch verlopen en de heer Van Geen weet daar altijd wel een goed verhaal van te maken – of wat daarin staat allemaal is gezegd, weet hij niet. Hij heeft zich afgevraagd wie het meest uitgesproken lid van het AB is, en hij denkt daarbij aan mevrouw Boomsma. Hij is het meestal niet met haar eens, maar hij waardeert het dat die fractie altijd sterk voor de eigen mening uitkomt, vol vuur en met volle overtuiging. Hij bedankt de heren De Way en De Jong, die veel tijd hebben besteed om hem inzicht in de financiën te verschaffen. Hij heeft de afgelopen vier jaar met veel plezier en voldoening zijn bijdrage geleverd. De heer Oostwouder wil niet over zijn graf heen regeren, maar kan het toch niet laten om wat aan de volgende bestuurders mee te geven. Zijn eerste vraag toen hij binnenkwam, was of Rijnland niet te ver van haar 1,2 miljoen inwoners af staat. De VV zit in een ronde zaal waaruit men naar beneden kijkt en de muren zijn wit: zou dat toch die ivoren toren zijn? Af en toe had hij dat idee wel, op momenten dat men druk was met vergezichten over bijvoorbeeld assetmanagement. Hij bedankt de ambtelijke ondersteuning en de inzet die is gepleegd voor het vaststellen van de peilbesluiten – tot op de centimeter nauwkeurig. De portefeuillehouder wist te vertellen dat bij een verhoging met 1 centimeter de rondvaartbootbedrijven niet meer onder de bruggen door kunnen. Toch is er ook een spook: dat van de schijnzekerheid. Als het schap de peilen tot op de centimeter vastlegt, rekent de burger er ook op dat dat gebeurt, maar dat zal steeds lastiger worden door de intense regenbuien die steeds vaker voorkomen. Hij pleit er daarom voor om de marge te vergroten, want daardoor wordt de burger zich ervan bewust dat het peil kan fluctueren. De grootste uitdaging van de waterschappen is het stoppen van de bodemdaling in de veengebieden. Peilverhoging is een optie, en in de toekomst zullen bepaalde gebieden misschien moeten worden opgegeven omdat het wegpompen niet meer lukt. De verbouwing van natte teelten wordt gemakzuchtig geopperd. Als het waterpeil wordt verhoogd en een moeras ontstaat, kunnen de koeien niet meer grazen en wordt het oogsten van een gewas erg lastig. Zijn advies: betrek de burger erbij. Loof een prijs uit voor de teelt van een gewas in een moeras dat ook kan worden geoogst. Ook dat draagt bij aan de bewustwording onder de burgers. Sommigen zullen zich hebben verbaasd over de felheid waarmee agrariërs reageren op wateroverlast of ondercapaciteit van een gemaal. Zijn buurman zegt altijd, als het slecht weer is en hij met lede ogen de gewassen ziet verpieteren waar hij het hele jaar mee bezig is: "Als boer staat je winkeltje toch buiten." Als de gemiddelde burger ziet dat er een plasje water in zijn kruipruimte staat, zijn de gewassen op het veld al verzopen. In 1998 was het zo nat dat de aardappels niet konden worden gerooid en had iedere akkerbouwer minimaal € 20.000 schade. Er waren noodpompen geplaatst bij het hoofdgemaal en er dreigde een maalstop omdat de boezem overvol was. De rest van de maatschappij had dat niet eens door. LTO nodigde de burgemeester uit om te komen kijken, die de legendarische woorden sprak: "Het is een koude en indringende ervaring om zo midden in het water van verrotte aardappelen te staan, niet in de laatste plaats omdat mijn laarzen lek zijn." Zijn advies aan het volgende college: zet in op de bewustwording van de burger. Die moet zich realiseren dat zijn huis, voortuin, volkstuintje onder de zeespiegel liggen. Noodzakelijke maatregelen die in de toekomst moeten worden getroffen, worden alleen begrepen als men zich van de situatie	

VERSLAG	ACTIE
bewust is. Mevrouw Veenhoven was ooit directeur strategie van Rijnland. Zij heeft de afgelopen vier jaar alle oude collega's ontmoet. Dat was een goed gevoel en zij werd warm ontvangen. Zij heeft dit nooit in de VV besproken, maar het was goed om iedereen op een andere manier tegen te komen. Dat ging niet altijd goed, want zij had te veel inhoud. Zij is destijds op een gekke manier vertrokken en deze keer neemt zij op een heel andere manier afscheid. Dat doet goed. Dank daarvoor. Mevrouw De Vries heeft niets voorbereid. Zij feliciteert diegenen die verder gaan. Er liggen mooie plannen om mee te nemen naar de volgende periode. Zij sluit zich aan bij de heer Oostwouder dat de VV zaken heeft opgebouwd en een bepaalde richting is ingeslagen. De ivoren toren is wel zo'n beetje verlaten. Zij is vol vertrouwen dat de toekomst in goede handen is en zij bedankt iedereen voor de leuke en goede samenwerking. De heer Thijssen ziet af van een inhoudelijke bijdrage. De heer Van der Meer sluit zich aan bij de migratie van Zuid-Europese elementen naar de Nederlandse taal die met de opkomst van het FvD gepaard gaat. Hora est: het is tijd! Tijd om te gaan, maar niet voordat hij gebruik heeft gemaakt van het Leids kwartiertje. Tien jaar geleden stapte hij in grijs pak, gele stropdas, aktetas onder de linkerarm om 12.16 uur binnen voor de eerste VV. Hij bedacht toen al dat hij tien jaar later precies moest kunnen beschrijven wat zijn ervaringen zijn geweest. De dijkgraven, de heer Doornbos en de unie-ke heer Van der Sande, hebben het besturen op hoofdlijnen erin geramd. Net zoals het forum zijn de Rijnlanders in het bezit gekomen van hun eigen uil van Minerva: een alwetende en alles overziende wijze, waarop kan worden gebouwd als men het even niet meer weet. Dit instituut heeft niet langer een mythologische naam; nee, als men haar zoekt roept men ook in Rijnland tegenwoordig gewoon "Caroline!". Het openbaar Rijnlands bestuur kan worden getypeerd in één centraal woord: samenwerken. Het hoogheemraadschap is een functionele democratie, gericht op het werken aan maatschappelijk relevante thema's: droge voeten en schoon en voldoende water. Alle belanghebbenden – ingezetenen, bedrijven, agrariërs en natuur – werken samen aan het verbeteren van die belangen, met respect voor elkaars geluid. In zijn eerste periode maakte hij kennis met het fenomeen Dick de Vos van de PvdD, met een passie voor muskusratten. Muskusrattenbestrijding werd muskusrattenbeheer en in elke vergadering werd door Dick kort het woord muskusrat aan de orde gesteld. Mooi was het moment waarop hij en spreker in een polder klemmen plaatsten en hij zich daar een waar meester in toonde. Zelf is hij ook meester, meester in de rechten, een regelneef met oog voor detail, of het nu regelgeving, bestuur of taal betreft. Hij heeft zich met Jaap Jan Bakker, Niek van der Plas en Els Veenhoven enthousiast beziggehouden met het integriteitsbeleid van Rijnland, ondersteund door de dames Riethoven en De Lange. Het onderwerp lijkt iets naar de achtergrond te verdwijnen, maar het is in zijn ogen van groot belang voor het behoud van het geloof in de kwaliteit van het bestuur. Hij heeft voor het Groot Dictee der Rijnlandse besluiten behoorlijk wat correctiewerk moeten verrichten. De winst leidde tot toekenning van een bijzondere Boskoopse rode wijn. Het Groot Dictee leidde ertoe dat onder de bezielende leiding van de heer Van Geen een ware Rijnlandse stijlgids verscheen, die weleens vaker uit de kast mag worden getrokken. Verbetering blijft het streven. Uit betrouwbare bron heeft hij begrepen dat inmiddels een Boskoopse witte wijn is ontwikkeld. Die zou als prijs kunnen worden toegekend aan de winnaar van het volgende Groot Dictee. Hij blikt met genoegen terug naar zijn tijd als bestuurder en fractievoorzitter. Rijnland is in die periode vooruitgegaan, met betere waterkeringen, is financieel gezonder en het water is schoner. Om in gepast Latijn af te sluiten: veni, vidi, foetsie. De heer Kerst onderschrijft dat Dick de Vos een uniek figuur was die campagne voerde met een opgezette muskusrat op zijn schouder. Dat heeft hem geen windeieren gelegd, want bij iedere persconferentie werd hij gefotografeerd en de anderen niet. Hij bedankt de dijkgraaf voor diens goede woorden en de kelk – hij weet nog niet hoeveel wijn daarin gaat – en de penning. De afgelopen tien jaar waren boeiend. Toen hij binnenkwam, wist hij dat het waterschap	

VERSLAG	ACTIE
maatschappelijk relevant was en belangrijke verantwoordelijkheden had, maar van het overgrote deel wist hij weinig. Hij stelde de samenwerking met de organisatie op prijs, maar met name die in de VV, met de directies en de rekenkamer. De organisatie Rijnland is in beweging, in al haar geledingen. De medewerkers, directie en het bestuur zijn loyaal en professioneel. Hij memoreert dat tijdens zijn eerste termijn het voortbestaan van de waterschappen onder druk kwam te staan. De homogeniteit in het bestuur om daar wat aan te doen was groot. De waterschappen bleven gewoon doen waar zij goed in waren en hielden hun rug recht; er was ook internationale waardering, mede op grond van het OESO-rapport Water Governance in the Netherlands Fit for the future? De grote uitdagingen zijn klimaatverandering, bodemdaling en daarnaast duurzaam integraal water beheer zoals in de waterketen. Hij denkt dat de waterschappen en Rijnland in het bijzonder alles in zich heeft om die op een goede manier, met andere organisaties en burgers, tegemoet te treden. Rijnland heeft zich ontwikkeld van een wat reactieve naar een meer proactieve organisatie en organisatie en medewerkers, directie en bestuur (AB, DB en Dijkgraaf) verdienen een groot compliment voor wat daarin is bereikt. Hij vertrouwt erop dat Rijnland met het nieuwe bestuur aan het roer de ingezette ontwikkeling krachtig doorzet en zo mogelijk een regierol op zich neemt wat de nieuwe uitdagingen aangaat. Hij wenst Rijnland en het bestuur sterkte en zegen toe bij dit belangrijke werk. De heer De Meijer neemt vandaag afscheid als bestuurder van het HH van Rijnland. Dat voelt anders dan verwacht. Toen de dijkgraaf hem een poosje terug vroeg of hij zich weer kandidaat had gesteld voor de verkiezingen, zei hij nee gezegd en hij heeft daar nu al spijt van. Dat heeft te maken met zijn passie, of noem het gedrevenheid, om met een inhoudelijke, gekoppeld aan een bestuurlijke blik te kijken naar de onderwerpen die in een waterschap geregeld moeten worden. Daar kan hij geen bijdrage meer aan leveren, terwijl dat misschien wel harder nodig is dan hiervoor. Ruim 20 jaar geleden, na wijziging van de Waterschapswet, werd het als individu mogelijk om lid te worden van het waterschapsbestuur. De kracht van de toenmalige bestuurders was vooral gelegen in het bereiken van een omslag in denken van de gevestigde orde naar een bredere kijk op het waterbeheer. Er waren nog kwaliteits- en kwantiteitswaterschappen. Fusieren van die waterschappen was al een hele opgave, maar invulling geven aan het begrip integraal waterbeheer was een nog grotere, waar lang mee is geworsteld. Niet alleen de omslag in denken en de nieuwe wateropgaven kwamen op Rijnland af, maar ook de constatering dat er in het onderhoud van zuiveringsinstallaties, gemalen en baggeren grote achterstanden waren ontstaan en dat, om die weg te werken, vele honderden miljoenen extra geïnvesteerd moesten worden en tijd nodig was om dat te realiseren. Nog steeds is niet al het achterstallige onderhoud ingelopen. Vooruitkijkend constateert hij dat er de komende bestuursperiode nog heel veel ontwikkelingen op Rijnland afkomen. Hij noemt een aantal onderwerpen die voor iedereen, maar voor Water Natuurlijk in het bijzonder van belang zijn. De klimaatopgave vraagt om keuzes te maken zonder uitstel. Daarvoor is het anders inrichten van het economisch stelsel noodzakelijk. Dit betekent invulling geven aan een circulaire economie die niet alleen betrekking heeft op enkele onderdelen van de maatschappij, maar op het totaal. Het waterschap kan samen met sectoren stappen zetten in de eigen omgeving. De transitie van de landbouwsector in het buitengebied heeft een cruciale invloed op het bereiken van de waterschapsdoelen bij de klimaatopgave. Daarbij gaat het niet alleen om termen als kringloop-, natuurinclusieve landbouw of, tegenwoordig, landschapinclusieve landbouw, maar ook of de landbouw daadwerkelijk landschap heeft geïncorporeerd in de bedrijfsvoering en circulair is. Daar is tijd voor nodig. Circulair betekent ook dat we na moeten gaan of we wel zoveel moeten produceren of dat we anders moeten produceren. Hij vond het frappant om te moeten horen dat in één appel uit 1950 net zoveel voedingstoffen zitten als in vier appels nu. Dat in de eerste 10 cm van de bodem net zoveel organismen in één vierkante meter zitten als er mensen op aarde leven! Maar dat we daar rooibouw op plegen waardoor het voortbrengend vermogen zienderogen terugloopt. Een ander onderwerp is het aanbrengen van een extra zuiveringstrap ten behoeve van het verwijderen van medicijnresten, hormoonstoffen, microplastics en bestrijdingsmiddelen. Dit staat los van de aanpak	

VERSLAG		ACTIE
	bij de bron, die te langzaam oplossingen biedt. En de aanpak van de bodemdaling die meer zal vragen van het waterschap dan het ondertekenen van een intentieovereenkomst, dus duidelijke keuzes maken die ondernemers in staat stellen om hun bedrijfsvoering daarop af te stemmen. Dat kan leiden tot andere, maar vooral betere verdienmodellen. Hij noemt de verbetering van de biodiversiteit die begint bij jezelf, dus ook bij het waterschap. Hij komt daar graag op terug door gebruik te maken van de mogelijkheid om van buiten naar binnen te werken, in de eerstvolgende VV. De KRW is een van de dossiers die te weinig aandacht hebben gehad in de afgelopen periode. De doelen die opgenomen zijn voor 2021 en 2027 zullen met de huidige inzet niet worden gehaald, terwijl gezond water de basis vormt voor een gezond leefmilieu. De Commissie Aanpassing Belastingstelsel heeft veel en belangrijk werk verricht, dat noodzakelijk was om invulling te geven aan de principes dat de vervuiler betaalt en de gebruiker betaalt. Door deze principes in het voorlaatste stadium te verlaten, heeft de discussie zich te veel gericht op de te betalen omslag. Voorkomen moet worden dat marginale oplossingen de komende periode leiden tot aanpassingen die geen recht doen aan de unaniem gekozen uitgangspunten. Datzelfde geldt voor het waterschap: de te bereiken doelen zijn uitgangspunt en daarmee doorslaggevend en de daarvan afgeleide consequenties moeten verstandig worden ingevuld. Tot slot wil hij graag de medewerkers van het hoogheemraadschap bedanken voor de constructieve samenwerking die hij de afgelopen jaren heeft mogen ondervinden, de mede-VV-leden voor hun begrip en vertrouwen in de inbreng van de fractie Water Natuurlijk. Hij maakt één uitzondering voor de persoon van Sjaak Langeslag, die helaas vandaag niet aanwezig kan zijn, voor zijn inzet met name op het gebied van de integrale aanpak binnen de peilbesluiten. En verder alle andere personen die binnen en buiten het waterschap hebben bijgedragen aan zijn inbreng bij het waterschap.	
7.	Sluiting De voorzitter sluit de vergadering om 16.25 uur.	

Vastgesteld, 22 mei 2018

voorzitter,

secretaris,

R.A.M. van der Sande

C.M. van de Wiel